

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-25-05

Druk nr 3797
Warszawa, 24 lutego 2005 r.

Pan
Włodzimierz Cimoszewicz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw wraz z projektami aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Do orzekania w jednostkach, o których mowa w § 1 pkt 4, wyznacza się sędziów wykazujących szczególną znajomość problematyki spraw pracowniczych, a do orzekania w jednostkach, o których mowa w § 2, także sędziów wykazujących szczególną znajomość celów ubezpieczenia i potrzeb osób ubezpieczonych.”;

2) w art. 16 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Do orzekania w jednostkach organizacyjnych, o których mowa w § 1 pkt 4 oraz w § 2, wyznacza się sędziów wykazujących szczególną znajomość problematyki spraw pracowniczych oraz celów ubezpieczenia i potrzeb osób ubezpieczonych.”;

3) w art. 158 :

a) w § 1 w pkt 5 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 6 i 7 w brzmieniu:

„6) jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków ławnika,

- 7) posiada co najmniej wykształcenie średnie.”,
- b) uchyla się § 2;
- 4) w art. 159 w § 1 w pkt 8 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 9 w brzmieniu:
„9) radni gminy, której rada dokonuje wyboru ławników.”;
- 5) w art. 161 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Liczbę ławników wybieranych przez poszczególne rady gmin do wszystkich sądów działających na obszarze właściwości sądu okręgowego, w tym także liczbę ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy, ustala kolegium sądu okręgowego; liczbę ławników do poszczególnych sądów rejonowych ustala się po zasięgnięciu opinii prezesów tych sądów.”;
- 6) art. 162 otrzymuje brzmienie:
„Art. 162. § 1. Kandydatów na ławników zgłaszają radom gmin prezesi sądów, stowarzyszenia, organizacje związkowe, organizacje pracodawców oraz inne organizacje zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, z wyłączeniem partii politycznych, oraz co najmniej dwudziestu pięciu obywateli mających czynne prawo wyborcze, zamieszkujących stale na danym terenie, w terminie do dnia 30 czerwca ostatniego roku kadencji.
§ 2. Kandydatów na ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy zgłaszają związki zawodowe oraz organizacje pracodawców.
§ 3. Do zgłoszenia kandydata na ławnika załącza się informację z Krajowego Rejestru Karnego, oświadczenie kandydata, że nie toczy się

przeciwko niemu postępowanie karne, oraz zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia .

§ 4. Rady gmin w razie potrzeby mogą, w zakresie wymogu określonego w art. 158 § 1 pkt 2, zasięgać informacji o kandydatach na ławników od właściwych organów Policji.

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników oraz wzór karty zgłoszenia, mając na uwadze potrzebę udokumentowania przez podmioty zgłaszające spełnienia przez kandydatów na ławników wymogów określonych w ustawie, a także zapewnienia wyboru kandydatów o najwyższych walorach etycznych i intelektualnych, umożliwienia rzetelnej weryfikacji zgłoszeń i przejrzystości działań związanych ze zgłaszaniem kandydatów na ławników, a przez określenie wzoru karty zgłoszenia – potrzebę ujednolicenia procedury zgłaszania i ułatwienia rozpatrywania zgłoszeń.”;

7) w art. 163 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przed przystąpieniem do wyborów rada gminy powołuje zespół, który przedstawia na sesji rady gminy swoją opinię o zgłoszonych kandydatach, w szczególności w zakresie spełnienia przez nich wymogów określonych w ustawie.”;

8) w art. 164 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Listę wybranych ławników wraz z dotyczącymi ich danymi rady gmin, które dokonały ich wyboru, przesyłają prezesom właściwych sądów, najpóźniej do końca października.

Spośród ławników znajdujących się na tej liście rady gmin wskazują ławników wybranych do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy.”;

9) w art. 166:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Mandat ławnika wygasa w razie prawomocnego skazania za przestępstwo bądź wykroczenie, w tym również za przestępstwo lub wykroczenie skarbowe. Rada gminy, która wybrała ławnika, stwierdza wygaśnięcie mandatu z tego powodu i informuje o tym prezesa właściwego sądu.”,

b) w § 2 uchyla się pkt 1;

10) w art. 170 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Do udziału w rozprawie w sprawach z zakresu prawa pracy prezes sądu wyznacza, w miarę możliwości, jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje związkowe i jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez organizacje pracodawców.”;

11) w art. 174 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Należności, o których mowa w art. 172 § 3 i art. 173, przyznaje prezes właściwego sądu.”;

12) w art. 175 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób wyboru, skład i strukturę organizacyjną, tryb działania oraz szczegółowe zadania rady ławniczej, uwzględniając obligatoryjny charakter rady ławniczej jako samorządu ławniczego, reprezentującego ławników w danym sądzie, zakres współpracy z prezesem sądu, potrzebę uwzględnienia w jej strukturze przewodniczącego i zastępców oraz określenia ich zadań.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 47 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W pierwszej instancji sąd w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników rozpoznaje sprawy z zakresu prawa pracy oraz sprawy ze stosunków rodzinnych, z wyjątkiem spraw o alimenty i o zniesienie wspólności majątkowej między małżonkami.”;

2) art. 509 otrzymuje brzmienie:

„Art. 509. W sprawach podlegających rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu nieprocesowym orzeka jeden sędzia bez udziału ławników, z wyjątkiem spraw o przysposobienie i o pozbawienie władzy rodzicielskiej.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 27 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. O przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich orzeka na posiedzeniu sąd rodzinny w składzie jednego sędziego. O terminie posiedzenia zawiadamia się strony i obrońcę nieletniego.”;

2) w art. 75 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd rodzinny orzeka na posiedzeniu w składzie jednego sędziego.”.

Art. 4. Do postępowań w sprawach wszczętych i niezakończonych prawomocnym orzeczeniem do dnia wejścia w życie ustawy, które według przepisów dotychczasowych były rozpoznawane z udziałem ławników, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

-
- 1) Niniejszą ustawą zmienia się także ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego i ustawę z dnia 26 listopada 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.
 - 2) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703 oraz z 2005 r. Nr 13, poz. 98.
 - 3) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 30, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384 oraz z 2005 r. Nr 13, poz. 98.
 - 4) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 58, poz. 542 oraz z 2003 r. Nr 137, poz. 1304 i Nr 223, poz. 2217.

UZASADNIENIE

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej przewiduje udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości bez wskazania formy tego udziału, odsyłając w tym względzie do przepisów ustaw (art. 182).

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.) obywatele biorą udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości przez uczestnictwo ławników w rozpoznawaniu spraw przed sądami na prawach równych z sędziami.

Procedurę wyboru ławników regulują przepisy art. 158-175 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Obowiązek przeprowadzenia wyborów ustawa nakłada na rady gmin (miast), spośród kandydatów zgłoszonych przez uprawnione podmioty.

Zgodnie z art. 162 powołanej wyżej ustawy, ławników mogą zgłaszać radom gmin prezesi sądów, stowarzyszenia, organizacje i związki zawodowe, zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, oraz co najmniej dwudziestu pięciu obywateli mających czynne prawo wyborcze, zamieszkujących stale na danym terenie. W przypadku zaś ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, kandydatów powinny zgłaszać terenowe organy administracji rządowej, związki zawodowe oraz organizacje pracodawców.

Tryb zgłaszania kandydatów radom gmin określa zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 czerwca 1990 r. w sprawie trybu zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników ludowych do sądów powszechnych (M.P. Nr 26, poz. 201, z późn. zm.). Zarządzenie to zostało wydane na podstawie art. 136 § 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1990 r. Nr 23, poz. 138, z późn. zm.). Zostało ono utrzymane w mocy na podstawie art. 211 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wymienione zarządzenie nie jest sprzeczne z nową ustawą, co było warunkiem utrzymania go w mocy, ale w znaczącej części zdezaktualizowało się. Zachodzi zatem potrzeba uregulowania na nowo trybu zgłaszania kandydatów na ławników w sposób adekwatny do aktualnych okoliczności. Zawarte w obowiązującej ustawie upoważnienie w zasadzie nie daje możliwości jego wykonania, z tego powodu proponuje się dokonanie zmiany art. 162 Prawa o ustroju sądów powszechnych, przez zobowiązanie Ministra Sprawiedliwości do wydania odpowiedniego rozporządzenia.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw ma na celu:

- wyeliminowanie możliwości zgłaszania kandydatów na ławników przez partie polityczne,
- ograniczenie udziału ławników w rozpoznawaniu niektórych spraw,
- doprecyzowanie warunków, jakie musi spełniać kandydat na ławnika, przy jednoczesnym wyeliminowaniu wymogu z art. 158 § 2 dotyczącego szczególnych kwalifikacji dla ławnika, który miałby orzekać w sprawach pracy,
- dostosowanie do regulacji o obligatoryjnym charakterze rad ławniczych przepisu upoważniającego Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia określającego zadania, organizację i sposób działania rady.

Zgodnie z art. 178 Konstytucji RP sędzia nie może należeć do partii politycznej. Przepisy o wyborze ławników zawarte w ustawie o ustroju sądów powszechnych nie przewidują takiego zakazu w stosunku do ławników. Ponieważ pełnienie obowiązków ławnika nie ma charakteru zawodowego, wprowadzenie w ustawie tego rodzaju ograniczenia mogłoby być uznane za niekonstytucyjne.

Z drugiej jednak strony przy rozstrzyganiu spraw ławnicy mają równe prawa z sędziami, co upoważnia do przyjęcia w stosunku do nich wymogu bezstronności i niezawisłości.

Z tego względu w przedmiotowej nowelizacji podjęto próbę ustawowego zapewnienia apolityczności ławników przez bezpośrednio wyłączenie partii politycznych spośród podmiotów uprawnionych do zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników.

W obecnym stanie prawnym brak jest przepisu wyłączającego partie polityczne, nie są one również wymienione wśród podmiotów uprawnionych (art. 162 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych), co można odczytywać zarówno jako brak możliwości rekomendowania kandydatów przez partie polityczne, bądź też jako istnienie takiej możliwości, ze względu na brak jednoznacznego wyłączenia w stosunku do partii politycznych.

Przyjęcie regulacji odnoszącej się w tym zakresie tylko do partii politycznych nie byłoby w pełni wystarczające, bowiem ciałami politycznymi są zarówno rada gmin, jak i terenowe organy administracji rządowej uprawnione do zgłaszania kandydatów na

ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy, a w świetle obowiązujących przepisów również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Oprócz wojewody, za terenowe organy administracji rządowej, które mogą obecnie zgłaszać kandydatów na ławników, uznaje się też: komendanta wojewódzkiej straży pożarnej i policji, kuratora oświaty, wojewódzkich inspektorów: farmaceutycznego, inspekcji handlowej, jakości artykułów rolno-spożywczych, nadzoru budowlanego, nadzoru geodezyjno-kartograficznego, ochrony roślin i nasiennictwa, ochrony środowiska, transportu drogowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków, wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Konsekwentnie przyjęto zatem w projekcie rozwiązanie wykluczające możliwość zgłaszania kandydatów na ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy również przez terenowe organy administracji rządowej poprzez zmianę treści przepisu art. 162 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Przepis ten przewiduje zgłaszanie kandydatów na ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w szczególnym trybie m.in. przez terenowe organy administracji rządowej. Nowelizacja zachowuje prawo zgłaszania kandydatów na ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy wyłącznie przez związki zawodowe i organizacje pracodawców.

Odnosząc się do problemu apolityczności, podkreślić należy, że trudno również wymagać, aby uprawniona do zgłaszania kandydatów na ławników grupa dwudziestu pięciu obywateli legitymowała się brakiem przynależności do partii politycznych.

W projekcie poszerzono również katalog osób wyłączonych od możliwości pełnienia funkcji ławnika, zawarty w art. 159 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych o radnych gminy, których rada dokonuje wyboru ławników do sądów z danego obszaru właściwości. W kontekście wymogu z art. 158 § 1 pkt 4 Prawa o ustroju sądów powszechnych, zgodnie z którym ławnikiem może być wybrany ten, kto jest zatrudniony lub zamieszkuje w miejscu kandydowania co najmniej od roku, powyższa regulacja może stanowić istotne ograniczenie kandydowania radnych na ławników, zwłaszcza w małych miejscowościach. Należy jednak założyć, że przyjęcie takiego rozwiązania wyeliminuje przypadki, gdy w składzie sądu rozpoznającego sprawę, w której stroną jest miejscowa gmina, zasiadałby ławnik pełniący w niej funkcję radnego.

Sąd w składzie jednoosobowym z pewnością działa sprawniej, ale nie tylko ten argument zadecydował o ograniczeniu udziału ławników w orzekaniu do przypadków niezbędnych. Projektowana ustawa eliminuje ich m.in. ze składu sądu w rozpoznawaniu spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zasady doświadczenia życiowego, które mają prezentować ławnicy, w tym przypadku są całkowicie zbędne. Pomoc ławnika, która miałaby wynikać m.in. z posiadania wiedzy i doświadczenia z zakresu ubezpieczeń społecznych, jest w praktyce nie do uzyskania. Sąd zajmuje się bowiem ścisłą interpretacją skomplikowanych przepisów prawa ubezpieczeń społecznych lub oceną biegłych lekarzy. Sporadycznie ławnik wykonujący określony zawód, np. ekonomista, może być pomocny przy rozstrzyganiu konkretnej sprawy. Zupełnie nieprzydatna jest natomiast ocena danego przypadku z punktu widzenia doświadczenia życiowego czy poczucia sprawiedliwości społecznej.

Nie bez wpływu na przyjęcie takiego rozwiązania jest również możliwość udziału w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych organizacji społecznych (art. 462 Kodeksu postępowania cywilnego), które mogą wstąpić do postępowania w każdym jego stadium, przy czym okoliczność, czy osoba, której dotyczy sprawa, jest członkiem organizacji, jest bez znaczenia. Warunkiem dopuszczenia do udziału w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych organizacji społecznej jest spełnienie przez tę organizację kryteriów określonych w art. 62 § 1 i 3 K.p.c.

Projekt ogranicza również udział ławników w sprawach rodzinnych i w postępowaniach w sprawach nieletnich, a także w sprawach podlegających rozpoznawaniu według przepisów o postępowaniu nieprocesowym wymienionych w art. 509 K.p.c. – w tym przypadku do orzekania w sprawach o przysposobienie i o pozbawienie władzy rodzicielskiej. Jedynie w tych postępowaniach doświadczenie życiowe i umiejętność oceny różnych sytuacji może mieć znaczenie przy podejmowaniu decyzji przez sąd. Z uwagi na występujący w tych sprawach interes dziecka jest konieczna szczególnie wnikliwa i wszechstronna ocena materiału dowodowego. Kolegialność rozstrzygania zwiększa możliwość kompleksowego rozważenia ujawnionych w toku postępowania okoliczności faktycznych. Ustalenie bowiem granicy pomiędzy nienależytym wykonywaniem władzy rodzicielskiej, pociągającym za sobą zarządzenia z art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a rażącym zaniedbywaniem obowiązków rodziców względem dziecka, uzasadniającym wydanie orzeczenia pozbawiającego

władzy rodzicielskiej (art. 111 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego), jest często bardzo trudne.

Z tego powodu w każdym przypadku wskazującym na istnienie przesłanek wydania orzeczenia pozbawiającego rodziców lub jedno z nich władzy rodzicielskiej, sprawę powinien rozpoznać i wydać orzeczenie skład sądu z udziałem ławników.

Ze spraw rozpoznawanych z udziałem ławników wyłączone zaś zostają dwa rodzaje postępowań objętych aktualnie art. 509 K.p.c.: o udzielenie zezwolenia rodzicom i opiekunom na rozporządzanie majątkiem dziecka (art. 509 pkt 2 K.p.c.) oraz o rozstrzygnięcie sporu między radą pracowniczą przedsiębiorstwa a dyrektorem przedsiębiorstwa albo między tymi organami a organem założycielskim lub sprawującym nadzór nad przedsiębiorstwem.

W postępowaniu z art. 509 pkt 2 K.p.c. chodzi o kwestie objęte regulacją art. 101 § 3 K.r.o. i art. 583 K.p.c. W sprawach dotyczących zezwolenia na inne czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu obowiązuje skład jednoosobowy. Podkreślić również należy, że art. 509 pkt 2 K.p.c. odnosi się wyłącznie do spraw o udzielenie zezwolenia na rozporządzanie majątkiem. W sprawach rozpoznawanych przy zastosowaniu art. 583 K.p.c., który to przepis realizuje materialnoprawną normę art. 101 § 3 K.r.o., zakazującą rodzicom dokonywania, bez zezwolenia sądu opiekuńczego, czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu – rozprawa nie jest obowiązkowa. Postępowanie takie wszczyna się na wniosek jednego z rodziców. Jeżeli rozprawa jest wyznaczana, to jedynie z uwagi na konieczność wysłuchania jednego z rodziców. Sąd dokonuje oceny przesłanek uzasadniających udzielenie zezwolenia (bądź jego odmowę) według stanu istniejącego w chwili orzekania, w tym m.in. na podstawie oświadczeń złożonych na piśmie. Sprawy z art. 509 pkt 2 K.p.c. nie należą zatem do kategorii spraw skomplikowanych, wymagających szczególnie wnikliwej i wszechstronnej oceny materiału dowodowego.

Z tego względu nie wydaje się niezbędne utrzymywanie rozwiązania polegającego na rozpoznawaniu i wydawaniu orzeczenia w takich sprawach przez skład sądu z udziałem ławników.

Postępowanie prowadzone na podstawie art. 509 pkt 4 K.p.c. dotyczy przedsiębiorstw państwowych. Liczba postępowań sądowych w sprawach związanych z działalnością przedsiębiorstw państwowych i ich samorządów w warunkach gospodarki rynkowej

zdecydowanie zmalała. Rozpoznawanie tego rodzaju spraw musi być poprzedzone przeprowadzeniem wstępnego postępowania wewnętrznego, a w niektórych sprawach – także postępowaniem pojednawczym przed komisją rozjemczą. Jedynie wtedy, gdy rada pracownicza lub dyrektor przedsiębiorstwa chcą zaskarżyć decyzję lub uchwałę drugiej strony, sprawa może być wniesiona do sądu. Odstąpienie od rozpoznawania i wydawania orzeczenia w takich sprawach przez skład sądu z udziałem ławników wydaje się również uzasadnione.

Art. 27 § 5 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich dotyczy przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich. Przedłużenie może obejmować okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Sąd przedłuża pobyt ze względu na szczególne okoliczności sprawy, przy jednoczesnym założeniu, że przyczyny, które zadecydowały o umieszczeniu nieletniego w schronisku, trwają nadal (art. 27 § 1). Z tego względu udział ławników w składzie sądu wydaje się w tym przypadku bezprzedmiotowy.

Przepis art. 75 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich zawiera uregulowania procesowe dotyczące postępowania wykonawczego. Zasadą jest, że sąd rodzinny w postępowaniu wykonawczym orzeka z urzędu lub na wniosek.

Sąd rodzinny orzeka na posiedzeniu w składzie jednego sędziego.

Do spraw, w których sąd rodzinny orzeka na posiedzeniu w składzie trzyosobowym, tj. jednego sędziego i dwóch ławników, należą:

- odwołanie warunkowego zawieszenia umieszczenia w zakładzie poprawczym (art. 11 § 3 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich),
- warunkowe zwolnienie z zakładu poprawczego (art. 86 § 1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich),
- odwołanie warunkowego zwolnienia z zakładu poprawczego (art. 87 § 3 i 3a ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich),
- warunkowego odstąpienia od umieszczenia w zakładzie poprawczym (art. 88 § 3 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich),
- zarządzenie umieszczenia nieletniego w zakładzie poprawczym (art. 88 § 3 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich),
- rozstrzygnięcie, czy w pierwszej kolejności nie zachodzi potrzeba wykonania środka poprawczego, czy też należy wykonać orzeczoną karę ograniczenia wolności,

zastępczą karę pozbawienia wolności oraz areszt (art. 93 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich),

- rozstrzygnięcie o wymierzeniu kary (art. 94 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).

Tylko w tych sprawach sąd rodzinny ma obowiązek zawiadomić o terminie posiedzenia prokuratora, nieletniego, jego obrońcę oraz rodziców nieletniego lub opiekuna. Sąd rodzinny wysłuchuje nieletniego oraz jego rodziców lub opiekuna „w miarę potrzeby”. Wysłuchanie nieletniego w toku posiedzenia jest bardzo przydatne do podjęcia przez sąd właściwej decyzji. Nie ma przeszkód, aby sąd rodzinny wezwał na posiedzenie jeszcze inne osoby, jak na przykład kuratora sądowego, dyrektora danego zakładu czy biegłego, który wydawał w sprawie opinię o nieletnim.

Wysłuchanie tych osób jest dla sądu najistotniejsze i ma wpływ na podejmowane przez sąd decyzje. Stwierdzić zatem należy, że rozpoznawanie wymienionych spraw nie wymaga konsultacji w ramach kolegiального rozstrzygnięcia, co w świetle obowiązujących przepisów potwierdza praktyka sądów w tym zakresie.

Trafny dobór kandydatów i wybór odpowiednich ławników jest z punktu widzenia interesów wymiaru sprawiedliwości sprawą bardzo istotną. Doświadczenia sądów z ostatnich lat wykazują, że wymagania określone w ustawie nie są w pełni realizowane, czasem ze względu na brak dostatecznej liczby odpowiednich kandydatów. Wybór nieodpowiedniej osoby może być jedną z przyczyn trudności w sprawnym rozpoznawaniu spraw przez sądy.

Jednocześnie równe prawa ławników z sędziami przy rozstrzygnięciu spraw sprawiają, że wymagania stawiane ławnikom muszą być wysokie. Ławnik powinien być wzorowym obywatelem, związanym z danym terenem pracą zawodową lub zamieszkaniem, mieć odpowiedni poziom intelektualny, bogate doświadczenie życiowe i wysokie kwalifikacje. W praktyce okazuje się, że wielu wybranych ławników nie jest w stanie sprostać obowiązkom wynikającym z pełnienia tej funkcji, co wpływa na prezentowane często opinie i przekonanie o nieuzasadnionej bierności ławników w toku rozpraw sądowych.

Kwalifikacje ławników różnią się od kwalifikacji sędziów i nie ma żadnego racjonalnego powodu, żeby były takie same.

Z informacji nadesłanych przez prezesów sądów okręgowych wynika, że na dzień 19 marca 2004 r. przeciwko ławnikom wybranym do sądów rejonowych i okręgowych jest prowadzonych lub zostało zakończonych w całym kraju łącznie 135 postępowań karnych. Dane te obejmują również postępowania toczące się na podstawie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. W projekcie proponuje się, aby kandydat na ławnika składał oświadczenie, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne (nowe brzmienie art. 163 § 2).

Ustawa nie wymaga od ławników legitymowania się dyplomem ukończenia wyższych studiów prawnych. Wydaje się jednak zasadne, aby ławnik posiadał co najmniej wykształcenie średnie, co nie musi być jednoznaczne z posiadaniem świadectwa dojrzałości, jednak nie chodzi tu też o wykształcenie zawodowe. Celem wprowadzenia tego rodzaju ustawowego wymogu nie jest ograniczenie dostępu do pełnienia tej funkcji, ale urealnienie udziału ławników w orzekaniu. Podkreślić należy, że specjalne wymagania w zakresie umiejętności dotyczą – w świetle obowiązujących przepisów – ławników wytypowanych do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w stosunku do pozostałych brak jest jakichkolwiek wymagań. Istnienie tego rodzaju różnicowania jest bezzasadne i uniemożliwia prezesom sądów pełne wykorzystanie ławników będących w ich dyspozycji. Wobec przyjętej w projekcie regulacji odsuwającej ławników od orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, powyższy wymóg dotyczyłby odpowiednio węższego zakresu wiedzy. Projektowana ustawa uchyla jednak w art. 158 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych, zgodnie z którym do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych powinni być wybrani ławnicy wykazujący szczególną znajomość tego rodzaju problematyki, w tym potrzeb osób ubezpieczonych. Należy przypuszczać, że przyjmując takie rozwiązanie, ustawodawca kierował się wagą społeczną spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Każdy rodzaj spraw rozpoznawanych w sądach ma swoją specyfikę i znajduje odzwierciedlenie w stosunkach społecznych, brak zatem uzasadnienia do ustawowego określenia specjalnych wymogów dla czynnika społecznego, jakim są ławnicy, tylko w niektórych rodzajach spraw. Przepis art. 158 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych nie zobowiązuje do udokumentowania szczególnej znajomości spraw pracowniczych oraz celów ubezpieczenia i potrzeb osób ubezpieczonych, co zresztą nie byłoby wykonalne w praktyce. Kontrowersyjny jest zwłaszcza wymóg znajomości

potrzeb osób ubezpieczonych, trudno bowiem założyć, aby potrzeby tej czy innej grupy społecznej wpływały na decyzje sądu w konkretnej sprawie. Wobec braku wymogu udokumentowania posiadania wiedzy, o której mowa w art. 158 § 2, podlega ona jedynie ocenie organu dokonującego wyboru ławników.

Projekt przewiduje również zmianę przepisu art. 170 § 2. Zamiast wymogu, aby do udziału w rozprawie w sprawach z zakresu prawa pracy prezes sądu wyznaczał jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez terenowy organ administracji rządowej i jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez związki zawodowe oraz organizacje pracodawców, przyjmuje się, aby w miarę możliwości prezes sądu wyznaczał do udziału w rozpoznawaniu spraw z zakresu prawa pracy jednego ławnika wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez związki zawodowe oraz jednego spośród zgłoszonych przez organizacje pracodawców. Przepis ten w aktualnym brzmieniu nastęrcza trudności interpretacyjne, nie wiadomo bowiem, czy wyznaczenie ławnika do udziału w konkretnej sprawie z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych w sposób naruszający dyspozycję art. 170 § 2 prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 K.p.c). Ponieważ przepisy o składzie sądu powinny być wykładane w sposób ścisły, można uznać, że udział ławników wyznaczonych niezgodnie z art. 170 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych skutkuje nieważnością postępowania.

Prawo wyznaczania ławników do udziału w rozprawach przysługuje prezesowi sądu, a także przewodniczącemu właściwego wydziału. W praktyce ustalenie, czy ławnik pochodzi z właściwej grupy, przysparza wielu trudności i tak naprawdę trudno jest ustalić, czy powyższy wymóg jest przestrzegany. Ze względu na powyższe wątpliwości przyjęto rozwiązanie fakultatywne.

Na stanowisko sędziego może być powołana osoba zdolna ze względu na stan zdrowia do pełnienia obowiązków sędziego, co wymaga przedstawienia odpowiedniego zaświadczenia. Praktyka wskazuje, że jest niezbędne określenie takiego wymogu w stosunku do kandydatów na ławników. Projektowana ustawa wprowadza taki wymóg przez zmianę art. 158 § 1.

Poza obowiązkiem załączenia do zgłoszenia informacji z Krajowego Rejestru Karnego, do czego zobowiązany jest zgłaszający, do zgłoszenia powinno również zostać załączone oświadczenie kandydata, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie

karne. Rada gminy w razie wątpliwości może również zwrócić się o informację do właściwych organów policji, przez co należy rozumieć informację opartą o wywiad środowiskowy.

Istotna zmiana dotyczy art. 166, zgodnie z którym w nowym brzmieniu mandat ławnika wygasa również w przypadku prawomocnego skazania za przestępstwo bądź wykroczenie, także skarbowe.

Przepis art. 175 § 1 wprowadza konieczność zorganizowania się ławników każdego sądu w ramach samorządu ławniczego. Rady ławnicze muszą być powołane odrębnie dla każdego sądu.

Do zadań rady ławniczej należą w szczególności te zadania, które wymieniono w § 2 powołanego przepisu. W świetle zaś § 3 Minister Sprawiedliwości może jedynie określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zadania rady ławniczej oraz jej organizację i sposób działania. Konstrukcja komentowanego przepisu jest zatem niekonsekwentna. Z jednej strony istnieje obowiązek wybrania rady ławniczej, jej przewodniczącego i zastępców, z drugiej natomiast Minister Sprawiedliwości nie ma obowiązku wydania rozporządzenia, o którym mowa w § 3.

W projekcie proponuje się dokonanie zmiany upoważnienia do wydania rozporządzenia – z fakultatywnego na obligatoryjne, formułując jednocześnie wytyczne dotyczące treści rozporządzenia. W ten sposób zostanie zlikwidowana wspomniana wyżej niekonsekwencja.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty objęte ustawą

Projekt dotyczy ławników sądów powszechnych, podmiotów dokonujących zgłaszania kandydatów na ławników sądów powszechnych oraz gmin dokonujących ich wyboru.

2. Cel wprowadzenia nowelizacji

Projekt ustawy ma przede wszystkim na celu:

- wyeliminowanie możliwości zgłaszania kandydatów na ławników przez partie polityczne (bezpośrednie wyłączenie partii politycznych spośród podmiotów uprawnionych do zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników),

- ograniczenie udziału ławników w rozpoznawaniu niektórych spraw,
- doprecyzowanie warunków, jakie musi spełniać kandydat na ławnika, przy jednoczesnym wyeliminowaniu wymogu z art. 158 § 2 dotyczącego szczególnych kwalifikacji dla ławnika, który miałby orzekać w sprawach pracy.

3. Wpływ na rynek pracy

Wprowadzenie w życie przedmiotowej nowelizacji wpłynie na rynek pracy. Wprowadzenie w życie przedmiotowej nowelizacji nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, sytuację i rozwój regionalny.

4. Skutki finansowe

Wejście w życie projektowanej ustawy nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego ani innych podmiotów zaliczanych do sektora finansów publicznych. Skutki finansowe mogą być jedynie pozytywne, wynikające z ograniczenia liczby ławników, co w konsekwencji wpłynie na zmniejszenie wydatków na rekompensaty.

5. Konsultacje

Przedmiotowa nowelizacja jest wynikiem opinii zgłaszanych do Ministra Sprawiedliwości po zakończeniu wyborów ławników sądowych na kadencję 2004-2007. Uwzględnia zarówno sugestie prezesów sądów, jak i opinie prezentowane w środkach masowego przekazu.

Projekt został przekazany do zaopiniowania Radzie Legislacyjnej, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Krajowej Radzie Sądownictwa, Sądowi Najwyższemu, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu. W celu umożliwienia zapoznania się wszystkich zainteresowanych z proponowanymi rozwiązaniami projekt został umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Spośród wymienionych podmiotów uwagi zgłosiła jedynie Rada Legislacyjna i zostały one uwzględnione w projekcie.

6. Opinia o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej

Materia projektowanej nowelizacji leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Jarosław Pietras

Sekr.Min.JP- 505 /05/DP/kr

Warszawa, dnia 14/02/2005 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-25-05) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU

T. Markowski

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Andrzej Kalwas
Minister Sprawiedliwości

Projekt

**Rozporządzenie
Ministra Sprawiedliwości**

z dnia

**w sprawie szczegółowego trybu zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników
oraz wzoru karty zgłoszenia**

Na podstawie art. 162 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa tryb zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników przez podmioty uprawnione, wymienione w art. 162 § 1 ustawy dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej „ustawą”, formę zgłoszenia kandydatów oraz wzór karty zgłoszenia.

§ 2. Prezesi sądów, stowarzyszenia, organizacje związkowe, organizacje pracodawców oraz inne organizacje zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, z wyłączeniem partii politycznych, oraz co najmniej dwudziestu pięciu obywateli mających czynne prawo wyborcze, zamieszkujących stale na danym terenie, w terminie do dnia 30 czerwca ostatniego roku kadencji, zgłaszają radom gmin kandydatów lub listy kandydatów na ławników do sądu rejonowego i okręgowego.

§ 3. 1. Zgłoszenia dokonuje organ podmiotu, o którym mowa w § 2, uprawniony do bieżącego kierowania jego działalnością. Zgłoszenie musi zawierać nazwę i numer rejestru, w którym podmiot zgłaszający jest zarejestrowany.

2. Zgłoszenie kandydatów na ławników przez obywateli musi być podpisane przez co najmniej dwadzieścia pięć osób mających czynne prawo wyborcze, stale zamieszkałych na terenie gminy. Zgłoszenie musi zawierać imiona, nazwiska, miejsce zamieszkania oraz numer ewidencyjny PESEL osób zgłaszających.

3. Uprawnionymi do składania oświadczeń w sprawie zgłoszenia kandydatów na ławników przez obywateli są pierwsze dwie osoby, które podpisały zgłoszenie.

§ 4. 1. W zgłoszeniu zawiera się informację do orzekania, w którym sądzie - rejonowym albo okręgowym proponowani są kandydaci.

2. Zgłoszenie kandydatów na ławników pochodzące od związków zawodowych i organizacji pracodawców zawiera także informację, którzy spośród nich proponowani są do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy.

3. W zgłoszeniu kandydat na ławnika potwierdza zgodę na kandydowanie.

4. Wzór karty zgłoszenia przez podmioty, o których mowa w § 2, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

5. Wzór karty zgłoszenia przez obywateli określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 5. Do karty zgłoszenia dołącza się:

1) 2 fotografie kandydata;

2) informację z Krajowego Rejestru Karnego;

3) oświadczenie kandydata, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne;

4) zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia kandydata.

§ 6. 1. Zgłoszenia kandydatów, które nie spełniają wymogów określonych w ustawie i rozporządzeniu, lub które wpłynęły do rady gminy po upływie terminu określonego w § 2, pozostawia się bez biegu.

2. Przywrócenie terminu do zgłoszenia kandydatów jest niedopuszczalne.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Dz. U. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Dz. U. Nr 213, poz. 1802 i Dz. U. Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Dz. U. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256 oraz z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr poz.

KARTA ZGŁOSZENIA KANDYDATA NA ŁAWNIKA SĄDOWEGO

**przez prezesów sądów, stowarzyszenia, organizacje związkowe, organizacje
pracodawców oraz inne organizacje zarejestrowane na podstawie przepisów
prawa**

UWAGA – KARTĘ ZGŁOSZENIA NALEŻY WYPEŁNIAĆ KOMPUTEROWO, NA MASZYNIE LUB
RĘCZNIE DUŻYMI DRUKOWANYMI LITERAMI CZARNYM LUB NIEBIESKIM KOLOREM.

A. Dane kandydata na ławnika:

1.	Imię (imiona) i nazwisko	
2.	Nazwiska poprzednio używane	
3.	Data i miejsce urodzenia	
4.	Obywatelstwo	
5.	Numer ewidencyjny PESEL	
6.	Miejsce zamieszkania ze wskazaniem od ilu lat kandydat mieszka na terenie gminy	
7.	Adres do korespondencji (i ewentualnie adres e-mail)	
8.	Wykształcenie i kierunek (np. wyższe ekonomiczne, średnie zawodowe - technik budowlany itp.)	
9.	Status zawodowy (np. pracownik, przedsiębiorca, emeryt, bezrobotny, itp. oraz wskazanie od ilu lat (miesiące) w nim pozostaje)	
10.	Miejsce pracy lub wykonywanej działalności	
11.	Doświadczenie w pracy społecznej (np. członkostwo w organizacjach społecznych)	
12.	Motywy kandydowania na ławnika	
13.	Informacja o pełnieniu funkcji ławnika w poprzednich kadencjach	
14.	Informacja, do orzekania w którym sądzie - w sądzie okręgowym albo rejonowym - proponowany jest kandydat *	

15.	Informacja czy kandydat jest proponowany do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy *	
-----	--	--

* - wypełnia tylko związek zawodowy lub organizacja pracodawców

B. Dane podmiotu zgłaszającego kandydata na ławnika:

1.	Nazwa podmiotu i oznaczenie siedziby	
2.	Imię i nazwisko osoby zgłaszającej kandydata - reprezentującej organ podmiotu	
3.	Nazwa i numer rejestru, do której podmiot jest wpisany	
4.	Dane teleadresowe do korespondencji: adres (jeżeli jest inny niż adres siedziby), telefon kontaktowy i adres e-mail	

Stosownie do art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) oświadczam, że wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zamieszczonych w niniejszej karcie zgłoszenia w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia procedury wyboru ławników przez radę gminy oraz do czynności administracyjnych sądu związanych z organizacją pracy ławników.

Prawdziwość danych zawartych w karcie zgłoszenia stwierdzam własnoręcznym podpisem.

.....
 miejscowość i data
 wypełnienia

.....
 czytelny podpis kandydata
 na ławnika

.....
 miejscowość i data
 wypełnienia

.....
 czytelny podpis osoby reprezentującej
 podmiot uprawniony
 w art.162 § 1 ustawy
 do zgłoszenia kandydata

POUCZENIE:

Zgłoszenie zawierające kartę zgłoszenia niewypełnioną zgodnie z wymogami określonymi w ustawie i rozporządzeniu lub które wpłynęło do rady gminy po upływie terminu określonego w § 2 rozporządzenia pozostawia się bez biegu. Termin do zgłoszenia kandydata nie podlega przywróceniu.

**KARTA ZGŁOSZENIA KANDYDATA NA ŁAWNIKA SĄDOWEGO
przez obywateli**

UWAGA - FORMULARZ NALEŻY WYPEŁNIAĆ KOMPUTEROWO, NA MASZYNIE LUB RĘCZNIE DUŻYMI DRUKOWANYMI LITERAMI CZARNYM LUB NIEBIESKIM KOLOREM.

A. Dane kandydata na ławnika:

1.	Imię (imiona) i nazwisko	
2.	Nazwiska poprzednio używane	
3.	Data i miejsce urodzenia	
4.	Obywatelstwo	
5.	Numer ewidencyjny PESEL	
6.	Miejsce zamieszkania ze wskazaniem od ilu lat kandydat mieszka na terenie gminy	
7.	Adres do korespondencji (i ewentualnie adres e-mail)	
8.	Wykształcenie i kierunek (np. wyższe ekonomiczne, średnie zawodowe - technik budowlany itp.)	
9.	Status zawodowy (np. pracownik, przedsiębiorca, emeryt, bezrobotny, itp. oraz wskazanie od ilu lat (miesiące) w nim pozostaje)	
10.	Miejsce pracy lub wykonywanej działalności	
11.	Doświadczenie w pracy społecznej (np. członkostwo w organizacjach społecznych)	
12.	Motywy kandydowania na ławnika	
13.	Informacja o pełnieniu funkcji ławnika w poprzednich kadencjach	
14.	Informacja, do orzekania w którym sądzie - w sądzie okręgowym albo rejonowym - proponowany jest kandydat	

B. Dane obywateli zgłaszających kandydata na ławnika:

I.p.	Imię (imiona) i nazwisko	Numer ewidencyjny PESEL	Miejsce stałego zamieszkania	Adres do korespondencji i ewentualnie adres e-mail
1.				
2.				

I.p.	Imię (imiona) i nazwisko	Numer ewidencyjny PESEL	Miejsce stałego zamieszkania/Podpis	Podpis
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

21.				
22.				
23.				
24.				
25.				

Stosownie do art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) oświadczam, że wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zamieszczonych w niniejszej karcie zgłoszenia w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia procedury wyboru ławników przez radę gminy oraz do czynności administracyjnych sądu związanych z organizacją pracy ławników.

Prawdziwość danych zawartych w karcie zgłoszenia stwierdzam własnoręcznym podpisem.

.....
 miejscowość i data
 wypełnienia

.....
 czytelny podpis kandydata
 na ławnika

POUCZENIE:

Zgłoszenie zawierające kartę zgłoszenia niewypełnioną zgodnie z wymogami określonymi w ustawie i rozporządzeniu lub które wpłynęło do rady gminy po upływie terminu określonego w § 2 rozporządzenia pozostawia się bez biegu. Termin do zgłoszenia kandydata nie podlega przywróceniu.

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji zawartej w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wprowadzony ustawą o zmianie niniejszej ustawy art. 162 § 5 upoważnia Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia normującego szczegółowy tryb zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników oraz wzór karty zgłoszenia. Celem niniejszego rozporządzenia jest, doprowadzenie do rzetelnej weryfikacji zgłoszeń i przejrzystości działań związanych ze zgłaszaniem oraz przez określenie wzoru karty zgłoszenia, ujednoczenie procedury zgłaszania i ułatwienie rozpatrywania zgłoszeń.

Obowiązującym dotychczas aktem normującym procedurę zgłoszenia było zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 czerwca 1990 r. w sprawie trybu zgłaszania radom gmin kandydatów na ławników ludowych do sądów powszechnych wydane na podstawie uchylonej ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o ustroju sądów powszechnych. Rozporządzenie pozostało w mocy jako nie sprzeczne z obecnie obowiązującą ustawą, jednakże niektóre jej zapisy zdezaktualizowały się. Na podstawie tego rozporządzenia była przeprowadzana procedura wyboru ławników na kadencję 2004-2007. Ze względu na brak ustanowienia formularza, w którym wpisywane są dane mające znaczenie przy rozpatrywaniu kandydatury, praktyka rad gmin w procedurze wyboru ławników na wymienioną kadencję była niejednolita. Każda rada gminy we własnym zakresie sporządzała tzw. ankietę dla kandydata na ławnika, w której podawane były podstawowe informacje o kandydującym. Jak wynika z opinii prezesów sądów oraz uzasadnień orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych rozpoznających sprawy o unieważnienie uchwał rad gmin o wyborze ławników, często informacje nie były wystarczające i nie zawierały najistotniejszych informacji o osobie kandydata.

W związku z niejednorodnym stosowaniem przepisów o wypełnianiu kryteriów przez ławników w procedurze wyboru, określa się wzór „karty zgłoszenia”. Karta zgłoszenia stanowi obligatoryjny element zgłoszenia kandydata.

Zawarte w kartach zgłoszenia stanowiących załączniki nr 1 i nr 2 do rozporządzenia bardzo szczegółowe informacje o kandydacie pozwolą radom gmin na wybór ławników o najwyższych walorach etycznych i intelektualnych. Podmioty uprawnione wymienione w art. 162 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, wypełniają kartę zgłoszenia według wzoru stanowiącego załącznik nr 1, natomiast grupa co najmniej dwudziestu pięciu obywateli – według wzoru stanowiącego załącznik nr 2.

Wskazuje się także sposób jej wypełnienia. Każda karta zgłoszenia (wg wzoru załącznika nr 1 i nr 2) zawiera 2 części. Pierwsza - „A” obejmuje szczegółowe dane o kandydacie - dane personalne i teleadresowe. W tej części wymagane jest przekazanie innych istotnych informacji

pomocnych w doborze przez radę gminy odpowiednich osób, tj. o aktywności kandydata i jego działalności społecznej, o motywacji jaką ma kandydat oraz o pełnieniu mandatu ławnika w poprzedniej/ -ch kadencjach. Wymagane jest również podanie informacji do orzekania w którym sądzie - w sądzie okręgowym albo rejonowym - proponowany jest kandydat oraz informacja czy kandydat jest proponowany do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy (w przypadku zgłoszenia przez związek zawodowy lub organizacje pracodawców, co stanowi odpowiednią rubrykę we wzorze załącznika nr 2).

Kolejną część - „B” wypełnia przedstawiciel organu podmiotu uprawnionego do zgłoszenia przez art. 162 § 1 ustawy lub obywatele mający czynne prawo wyborcze, zamieszkujący stale na danym terenie. W karcie zgłoszenia zawiera się pouczenie powtarzające treściowo normy rozporządzenia, stanowiące o skutkach niespełnienia wymogów formalnych zgłoszenia.

Karta zgłoszenia zawiera podanie przez kandydata i osób jego zgłaszających informacji o wyrażeniu zgody na przetwarzanie we wskazanym zakresie danych osobowych zamieszczonych w karcie zgłoszenia.

Do zgłoszenia, poza kartą zgłoszenia dołącza się dokumenty poświadczające nieskazitelność i niekaralność oraz stan zdrowia pozwalający na pełnienie obowiązków ławnika. Pomocnym jest również załączenie 2 fotografii - z których jedna po wyborze trafi wraz z innymi danymi (zgodnie z art. 164 §1 ustawy) do właściwego sądu, a druga może pozostać w dokumentacji gminy, która dokonała wyboru.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy, sytuację i rozwój regionalny oraz konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Ze względu na planowane opublikowanie załączników do rozporządzenia - „karty zgłoszenia” na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości nie będzie konieczności poniesienia środków finansowych na wydrukowanie wzorów kart zgłoszenia przez rady gmin czy sądy. Kandydat na ławnika lub podmiot go zgłaszający będzie mógł wydrukować kartę zgłoszenia ze strony internetowej i następnie ją wypełnić. Tym samym wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

**Rozporządzenie
Ministra Sprawiedliwości**

z dnia

**w sprawie sposobu wyboru, składu i struktury organizacyjnej,
trybu działania oraz szczegółowych zadań rady ławniczej**

Na podstawie art. 175 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób wyboru ławników do rady ławniczej i jej skład;
- 2) strukturę organizacyjną rady;
- 3) tryb działania rady;;
- 4) szczegółowe zadania rady;
- 5) zakres współpracy z prezesem sądu.

§ 2. Rada ławnicza sądu okręgowego i rejonowego, zwana dalej „radą”, stanowi reprezentację ławników wybranych do danego sądu.

§ 3. 1. Do rady wybiera się co najmniej jednego ławnika ze składu ławniczego ustalonego dla wydziału.

2. Wyboru członków rady oraz jej przewodniczącego i zastępców dokonuje się w ciągu pierwszego kwartału kadencji ławników.

3. Członkowie rady wybierani są zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ławników, w głosowaniu tajnym.

4. Przewodniczący rady i jego zastępcy wybierani są bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ławników, w głosowaniu tajnym.

§ 4. Przewodniczący rady:

- 1) reprezentuje radę;
- 2) zwołuje posiedzenia rady;
- 3) opracowuje i przedkłada radzie projekty planów pracy i sprawozdań z ich wykonania;

- 4) informuje prezesa sądu o pracach rady;
- 5) kieruje bieżącymi pracami rady oraz koordynuje prace sekcji.

§ 5. Przewodniczący rady zwołuje jej posiedzenie na żądanie prezesa sądu lub na wniosek co najmniej 1/3 członków rady.

§ 6. 1. Rada działa według ustalanych przez nią okresowych planów pracy, wyraża opinie, zgłasza wnioski i podejmuje uchwały w sprawach określonych w § 9.

2. Do ważności uchwał rady konieczna jest obecność co najmniej połowy jej członków.

3. Uchwały rady zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego.

4. O treści uchwał rada zawiadamia prezesa sądu w ciągu 14 dni od dnia ich podjęcia.

§ 7. 1. Rada licząca więcej niż 20 ławników, może powziąć uchwałę o powołaniu prezydium tej rady.

2. Prezydium rady reprezentuje radę na zewnątrz i działa w jej imieniu w sprawach określonych regulaminem rady.

3. W skład prezydium rady wchodzi przewodniczący rady i jego zastępcy oraz wybrani trzech ławnicy spośród członków rady. Do wyboru członków prezydium stosuje się odpowiednio § 3 ust. 4.

4. Przepisy § 5 i § 6 mają odpowiednie zastosowanie do posiedzeń prezydium rady.

§ 8. 1. Rada może w miarę potrzeby powziąć uchwałę o powołaniu jednej lub więcej sekcji, określając nazwę i skład sekcji oraz powierzone jej do opracowywania sprawy, w szczególności dotyczące zadań rady określonych w § 9 pkt 2, 6, 8 i 9.

2. Na czele sekcji stoi kierownik, powołany przez radę spośród członków rady. Do wyboru kierownika sekcji stosuje się odpowiednio § 3 ust. 4.

3. Członków sekcji w liczbie od 3 do 6 powołuje rada spośród ławników niezależnie od tego, czy są oni członkami rady.

4. Do wyboru członków sekcji stosuje się odpowiednio § 3 ust. 3.

§ 9. Do zadań rady ławniczej należy:

- 1) reprezentowanie wszystkich ławników w sądzie;
- 2) współdziałanie z prezesem sądu w wyznaczaniu ławników na rozprawy;

- 3) ułatwianie ławnikom zaznajamiania się z aktami rozpoznawanych spraw;
- 4) podejmowanie działań umożliwiających podnoszenie poziomu pracy wykonywanej przez ławników;
- 5) współdziałanie z prezesem sądu w ustalaniu terminów i tematyki narad sędziowsko-ławniczych;
- 6) przedstawianie prezesowi sądu propozycji dotyczących potrzeb szkoleniowych, w tym zakresu tematycznego i form szkolenia ławników;
- 7) wydawanie opinii w sprawach przedłożonych przez prezesa sądu;
- 8) ustalanie okresowych planów pracy rady i ocena sprawozdań z wykonania tych planów;
- 9) współdziałanie z prezesem sądu w zakresie przekazywania organom samorządu terytorialnego oraz prasie i mediom informacji o działalności ławników.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Dz. U. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Dz. U. Nr 213, poz. 1802 i Dz. U. Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Dz. U. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256 oraz z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 oraz z 2005 r. Nr poz.

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji z art. 175 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.). Nowelizacja powyższej ustawy upoważnia Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia normującego sposób wyboru, skład i strukturę organizacyjną, tryb działania oraz szczegółowe zadania rady ławniczej. Ustawodawca przesądził o obligatoryjnym charakterze rady ławniczej, jako samorządu ławników, reprezentującego ich w danym sądzie. Ustawodawca przekazuje do szczegółowego uregulowania w rozporządzeniu także zakresu współpracy rady ławniczej z prezesem sądu.

Dotychczasowo funkcjonowanie rady ławniczej było uregulowane aktem wykonawczym wydanym w czasie obowiązywania ustawy uchylonej przez obecnie obowiązującą ustawę - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wcześniejszy przedmiotowy akt - rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 lipca 1965 r. w sprawie zakresu działania i zadań rady ławniczej, utraciło bowiem moc prawną z dniem 1 października 2001 r. - w związku z treścią art. 211 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Rozporządzenie wypełniając wytyczne zawarte w upoważnieniu przepisu ustawy szczegółowo reguluje kwestię zorganizowania się rady ławniczej i tryb jej działania. Określa sprawy powierzone radzie oraz daje możliwość przekazania wymienionych przykładowo spraw sekcjom tej rady. Statuuje powoływanie reprezentującego radę przewodniczącego i jego zastępców. Akt ten normuje również zakres współdziałania rady z prezesem sądu.

Projekt rozporządzenia był poddany konsultacjom z radami ławniczymi funkcjonującymi w niektórych reprezentatywnych sądach okręgowych.

Projektowane rozporządzenie nie będzie miało wpływu na rynek pracy, sytuację i rozwój regionalny oraz konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.